

Основи на програмирането с Микроконтролер Arduino NANO

Разработил: инж.А.Анчев

Общи сведения за микроконтролерите

- ❗ Микроконтролерът е едночипова компютърна система, съчетаваща в себе си микропроцесор, тактов генератор, оперативна памет и програмируеми входно-изходни устройства.
- ❗ Често на същия чип има и различни видове компютърна памет. За разлика от микропроцесорите, които се използват в персоналните и други компютри,

Abir

микроконтролерите са незаменими във вградените системи и са особено полезни, когато трябва да се реализира компютърно устройство, изпълняващо голям брой или сравнително сложни функции, например – комуникация с други устройства, управление на буквено-цифрови или графични дисплеи, измерване на различни величини, управление на технологични процеси и др.

SOCIETY
ROBOTIC-

AVR микроконтролери

- ✦ AVR е семейство микроконтролери, разработени от 1996 г. от **Atmel**, придобити от **Microchip Technology** през 2016 г. Това са модифицирани 8-битови RISC едноцименни микроконтролери от Харвардската архитектура;
- ✦ AVR е една от първите групи микроконтролери, които използват флаш памет като място за програмно съхранение;

Abirah

SOCIETY
ROBOTIC—

- 💡 **Flash** , **EEPROM** и **SRAM** са интегрирани в един чип, премахвайки необходимостта от външна памет в повечето приложения.
- 💡 Някои устройства имат паралелна външна шина, за да позволят добавянето на допълнителна памет или устройства с карти с памет;
- 💡 Инструкциите на програмата се съхраняват в енергонезависима флаш памет;

Dr. H. H. H.

✦ Всеки GPIO порт се управлява от три 8-битови регистри - **DDR x** , **PORT x** и **PIN x** , където **x** е идентификатор на порт;

DDR x - Регистър на посоката на данните, конфигурира пина като вход или изход;

PORT x - Регистър на изходния порт. Задава изходната стойност на изводите, конфигурирани като изходи. Активира или деактивира изтеглящия резистор на пина, конфигуриран като вход;

PIN x - Входен регистър, използван за четене на входен сигнал. На някои устройства този регистър може да се използва за превключване на пина - записването на логика към бит за **PIN x** превключва съответния бит в PORT x , независимо от настройката на DDR x бита.

- ✱ AVR устройствата обикновено поддържат тактова честота от 0 до 20 MHz, като някои устройства достигат до 32 MHz. Работата с ниска мощност обикновено изисква намалена тактова честота;
- ✱ Всички съвременни AVR разполагат с осцилатор, който премахва нуждата от външен тактов генератор или резонаторни схеми;

- ✿ Някои AVR устройства също имат системен часовник, който може да дели системния часовник с до 1024;
- ✿ Тъй като всички операции (с изключение на умножаването и 16-битовото добавяне/изваждане) на регистрите R0-R31 са едноциклични, AVR може да постигне до 1 MIPS (Millions of instructions per second) за 1 MHz, т.е. 8 MHz процесор може да постигне до 8 MIPS. Зарежданията и съхраняванията към и от паметта отнемат два цикъла;

Dr. H. H. H.

- ✱ AVR устройствата предлагат широк набор от функции:
 - Многофункционални, двупосочни I / O портове за общо предназначение с конфигурируеми вградени pull-up резистори;
 - Няколко вътрешни осцилатора, включително осцилатор с RC без външни части;
 - Вградена флаш памет с инструкции за самопрограмиране до 256 KB (384 KB на X-Mega);

Dr. H. H. H.

SOCIETY
ROBOTICS

- Програмируеми в системата чрез използване на серийни / паралелни нисковолтови собствени интерфейси или JTAG;
- Секция за избор на код за зареждане с независими битове за защита;
- Дебъгер за отстраняване на грешки (OCD) чрез JTAG или debugWIRE на повечето устройства;

- Сигналите JTAG (TMS, TDI, TDO и TCK) са мултиплексирани на GPIO . Тези пинове могат да бъдат конфигурирани да функционират като JTAG или GPIO в зависимост от настройката на резистора, който може да бъде програмиран чрез ISP или HVSP. По подразбиране AVRс с JTAG идват с активиран интерфейс JTAG;

- Разполагат с EEPROM до 4 KB;
- Разполагат с SRAM до 16 KB (32 KB на XМega);
- Режимите за адресиране на данни са разширени, за да могат да се адресират директно до 16 MB памет;
- Разполагат с 8-битови и 16-битови таймери;
- PWM изход (някои устройства имат подобрена PWM периферия, която включва така наречения «dead-time» генератор);

ARDUINO

- ✱ **Arduino** е проект с отворен код и едноименна компания, произлязла от него, както и свързаното с него потребителско общество.
- ✱ **Arduino** е сбор от три компоненти - **хардуер**, **софтуер** и **общност**.
- ✱ За да създавате проекти с Arduino, трябва да имате основни понятия от три направления:
 - **механика**;
 - **електроника**;
 - **програмиране**;

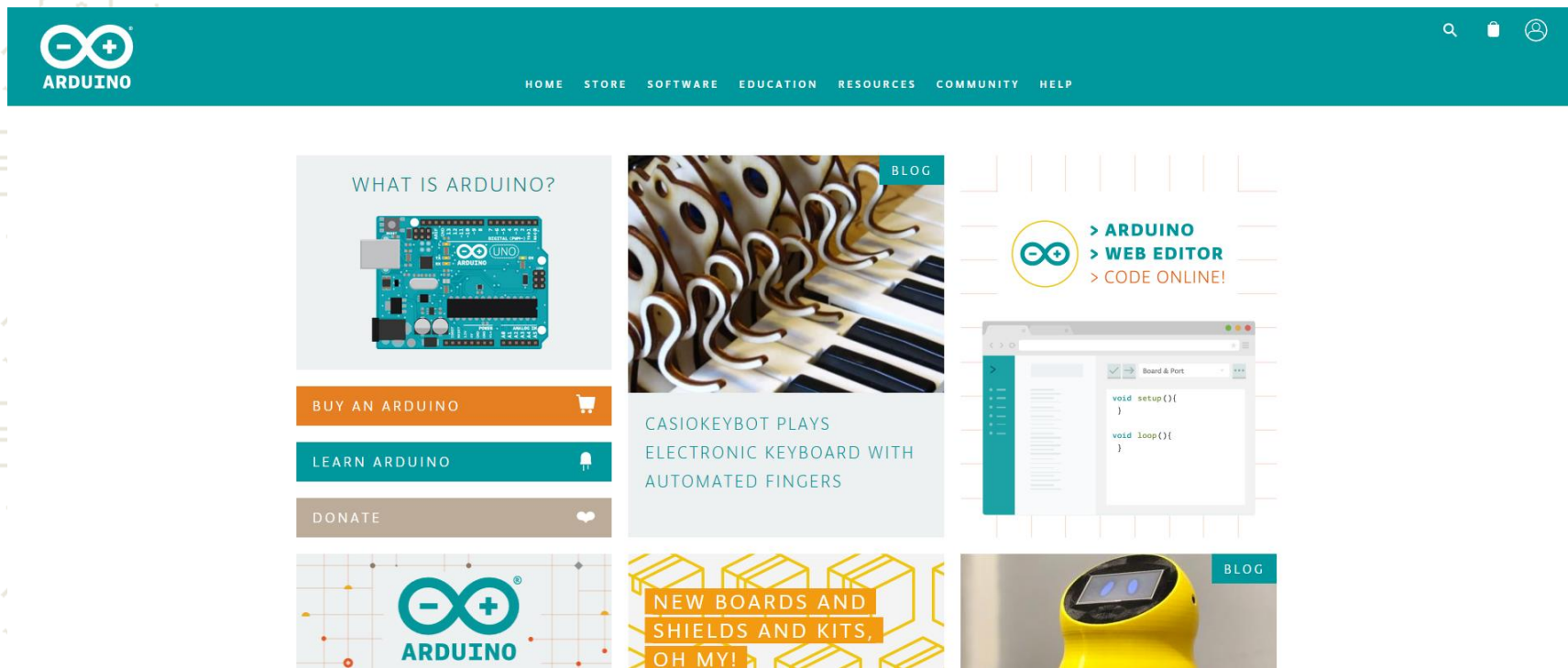

SOCIETY OF ROBOTICS

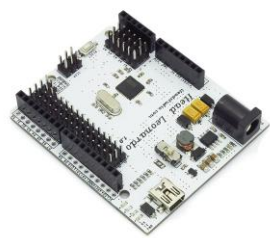
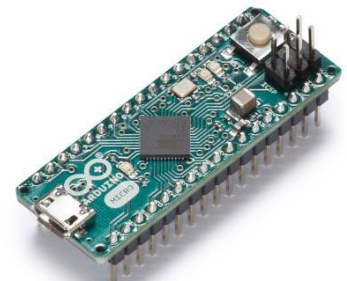
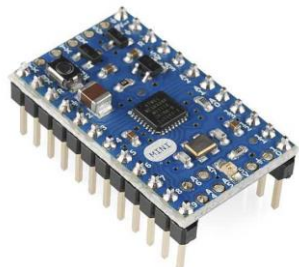
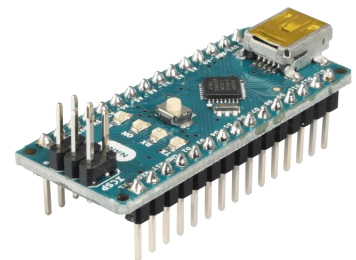
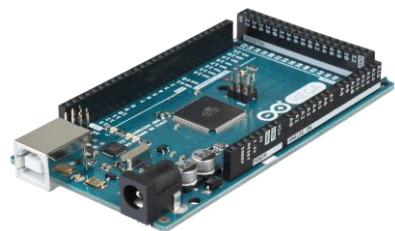
🔦 Официален сайт - www.arduino.cc

Abir

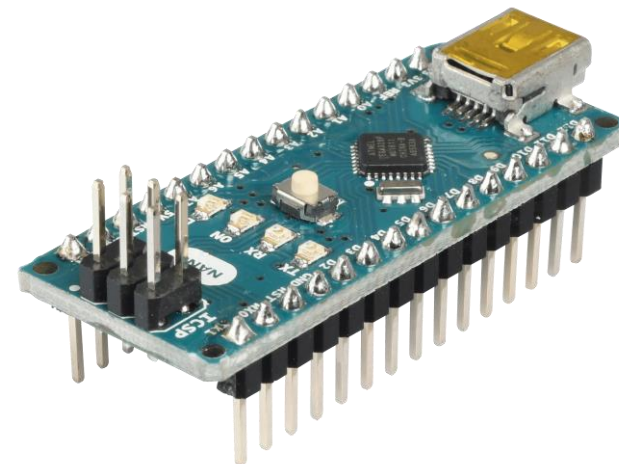
**SOCIETY
ROBOTIC**

Arduino NANO

- Изградена е с микроконтролер **ATmega328P**. Наличен е USB-сериен порт конвертор **CP2102**.
- Работи с тактова честота 16MHz, поддържа UART, I2C и SPI интерфейси и има 20 I/O порта, от които до 8 аналогови входа и до 6 PWM изхода.

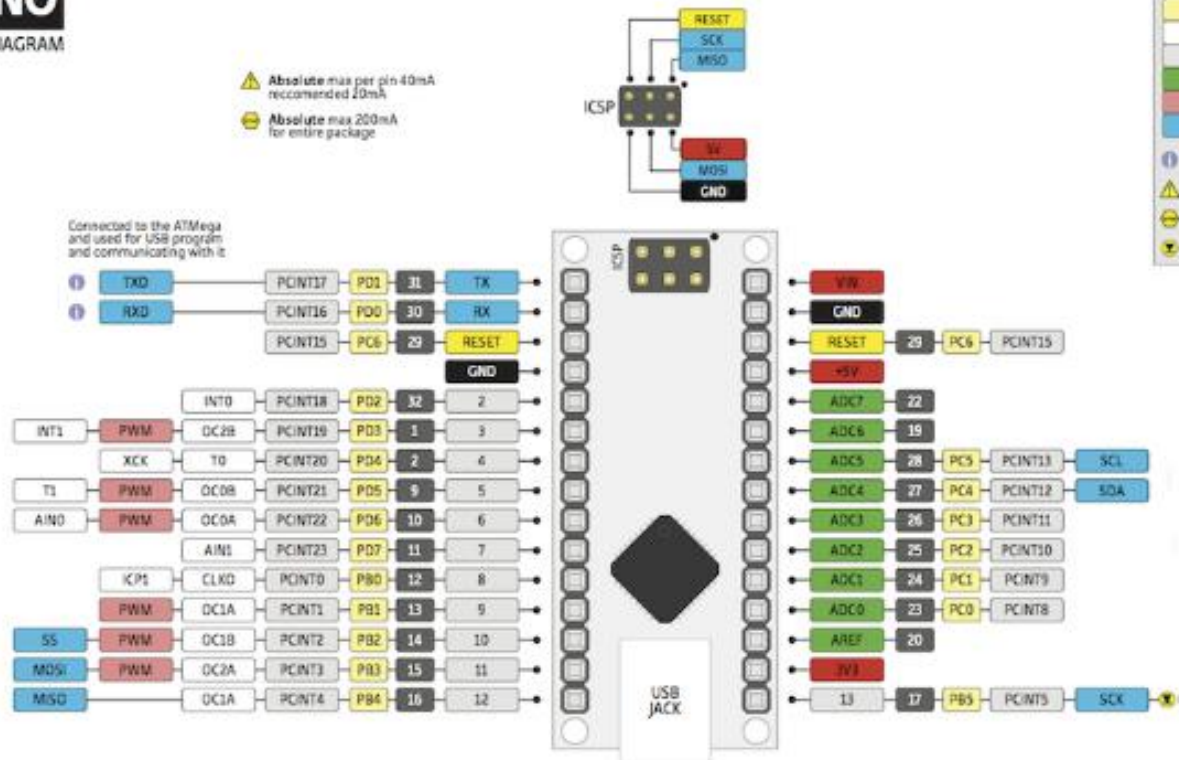

PinMap

THE UNOFFICIAL ARDUINO NANO PINOUT DIAGRAM

- ⚠ Absolute max per pin 40mA
recommended 20mA
- ⚡ Absolute max 200mA
for entire package

Connected to the ATmega
and used for USB program
and communicating with it:

LEGEND	
	GND
	POWER
	CONTROL
	PHYSICAL PIN
	PORT PIN
	ATMEGA328 PIN FUNC
	DIGITAL PIN
	ANALOG-RELATED PIN
	PWM PIN
	SERIAL PIN
	General information
	Pay Attention
	No Really PAY ATTENTION
	LED

Спецификация

Параметър	Стойност
Микроконтролер	ATmega328P
Архитектура	AVR
Работно напрежение	5V
Флаш памет	32 KB от които 2 KB, използвани от Bootloader
SRAM	2 KB
Тактова честота	16 MHz
Аналогови I / O пина	8 бр.
Цифрови I / O пина	14 бр.
EEPROM	1 KB
DC Current за I / O пинове	40 mA
Захранващо напрежение	7 – 12V
Пинове с PWM изход	6 бр.
Консумация на енергия	19 mA

Features	ATmega328/P						
Microcontroller	8-bit family						
Architecture	RISC						
Pin Count	28 or 32						
Flash (Bytes)	32K						
SRAM (Bytes)	2K						
EEPROM (Bytes)	1K						
General Purpose I/O Lines	23						
SPI	2						
TWI (I2C)	1						
USART	1						
ADC	Internal Single 10-bitADC						
ADC Channels	8						
8-bit Timer/ Counters	2						
16-bit Timer/ Counters	1						
Operating Voltage	1.8V-5.5V						
PWM Channels	6						
Six Sleep Modes	<table><tr><td>Idle</td><td>ADC Noise Reduction</td></tr><tr><td>Power-save</td><td>Power-down</td></tr><tr><td>Standby</td><td>Extended standby</td></tr></table>	Idle	ADC Noise Reduction	Power-save	Power-down	Standby	Extended standby
Idle	ADC Noise Reduction						
Power-save	Power-down						
Standby	Extended standby						

Чипът **FTDI FT232RL** на Arduino Nano се захранва само ако платката се захранва през USB порта. В резултат на това, когато работите на външно (без USB) захранване, изхода от 3.3V (който се доставя от чипа FTDI) не е наличен, а RX и TX светодиодите ще мигат, само ако цифровите пинове 0 или 1 са в състояние **"HIGH"**;

Abir

Arduino Digital and Analog I/O Pins

- ▶ Digital pins:
 - ▶ Pins 0 – 7: PORT D [0:7]
 - ▶ Pins 8 – 13: PORT B [0:5]
 - ▶ Pins 14 – 19: PORT C [0:5] (Arduino analog pins 0 – 5)
 - ▶ digital pins 0 and 1 are RX and TX for serial communication
 - ▶ digital pin 13 connected to the base board LED
- ▶ Digital Pin I/O Functions
 - ▶ `pinMode(pin, mode)`
 - ▶ Sets pin to INPUT or OUTPUT mode
 - ▶ Writes 1 bit in the DDRx register
 - ▶ `digitalWrite(pin, value)`
 - ▶ Sets pin value to LOW or HIGH (0 or 1)
 - ▶ Writes 1 bit in the PORTx register
 - ▶ `int value = digitalRead(pin)`
 - ▶ Reads back pin value (0 or 1)
 - ▶ Read 1 bit in the PINx register

Abir

Arduino Analog I/O

- ▶ Analog input pins: 0 – 5
- ▶ Analog output pins: 3, 5, 6, 9, 10, 11 (digital pins)
- ▶ Analog input functions
 - ▶ `int val = analogRead(pin)`
 - ▶ Converts 0 – 5v. voltage to a 10-bit number (0 – 1023)
 - ▶ Don't use `pinMode`
 - ▶ `analogReference(type)`
 - ▶ Used to change how voltage is converted (advanced)
- ▶ Analog output
 - ▶ `analogWrite(pin, value)`
 - ▶ value is 0 – 255
 - ▶ Generates a PWM output on digital pin (3, 5, 6, 9, 10, 11)
 - ▶ @490Hz frequency

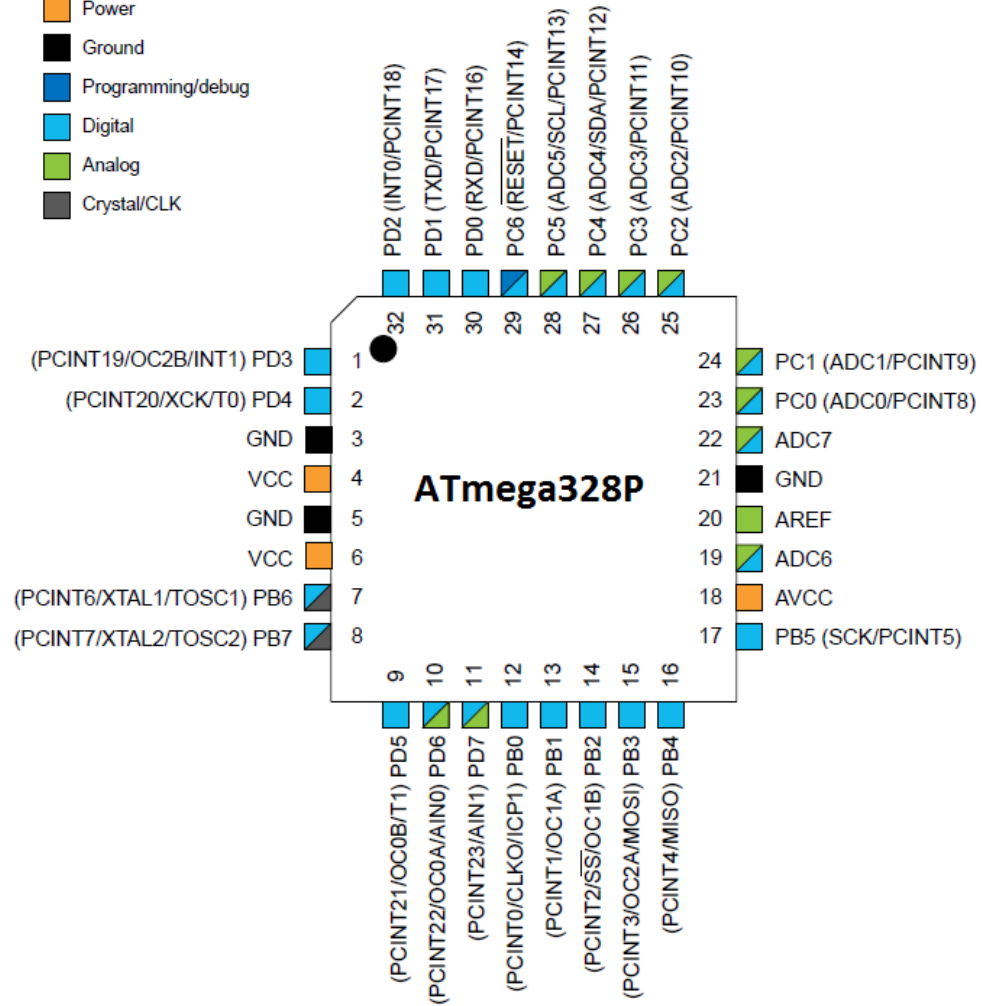
Abirah

SOCIETY
ROBOTIC

32-pin TQFP Top View

- Power
- Ground
- Programming/debug
- Digital
- Analog
- Crystal/CLK

Dr. Arshad

SOCIETY
ROBOTICS

ARDUINO IDE

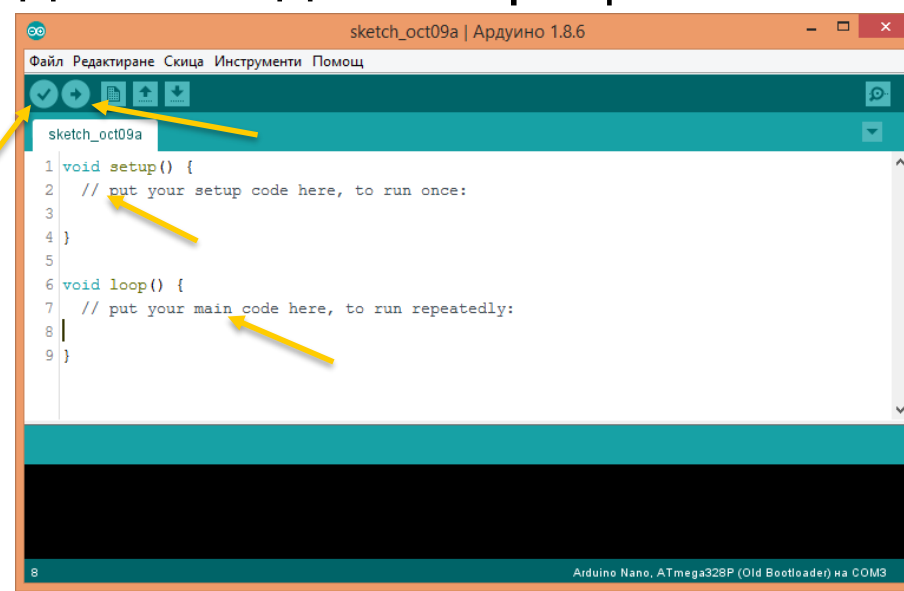
- ✱ Интегрираната среда за разработка на Arduino IDE е мултиплатформено приложение, написано на програмния език Java и произлиза от езика за програмиране „Processing“ и проекта „Wiring“.
- ✱ Конструирана е така, че да улесни програмирането от хора, които не са запознати с писането на софтуер.
- ✱ Програмира се на **Arduino Programming Language (APL)** – език, подобен на C/C++.

- ✦ Съдържа редактор на код с функции като:
 - **syntax highlighting** (показване на текст в различен цвят в зависимост от принадлежността на термините)
 - **brace matching** (функция, която следи отварящите и затварящите скоби с цел по-лесна навигация през програмния код),
 - **автоматично подравняване**
- ✦ Също така е способен да компилира и да качва програми към устройството с един клик.

- ⚡ Програма, написана за Arduino, се нарича „скеч“ и е написана на програмните езици C и C++.
- ⚡ Средата за разработка Arduino IDE идва със софтуерна библиотека „Wiring“, което улеснява много входни/изходни операции.

Archie

SOCIETY
ROBOTICS

- ✦ За да направят циклично изпълняваща се програма, потребителите трябва да дефинират само две функции,:
- ✦ **Setup()** - Функция, която се изпълнява веднъж в началото на програмата и може да инициализира настройки;
- ✦ **Loop()** - Функция, която не спира да се извиква докато Ардуино не се изключи.

Dr. H. H. H.

Последователност

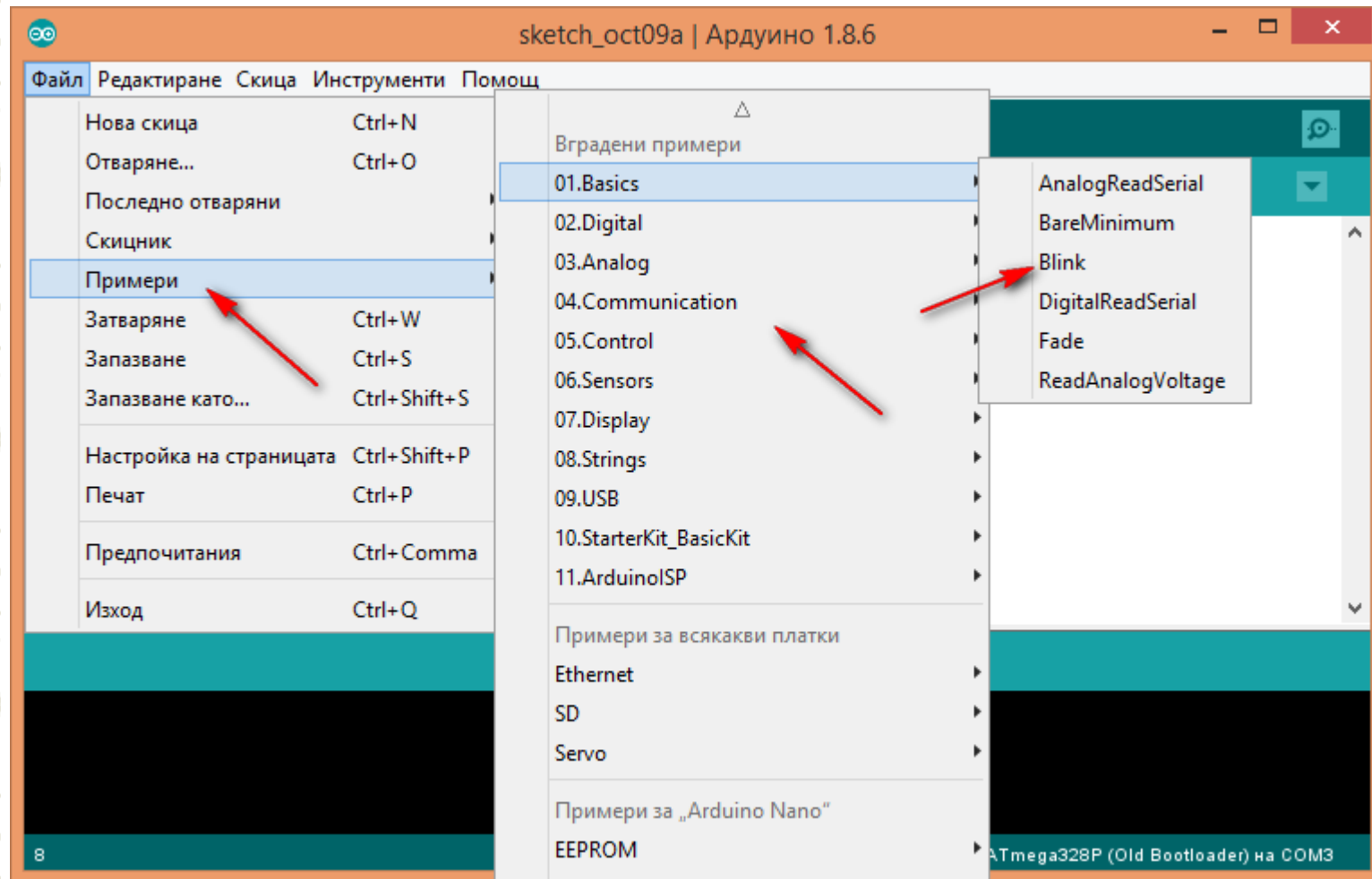
- ✦ Стартиране на IDE
- ✦ Писане на кода и логиката
- ✦ Проверка с verify/compile бутона за грешки и коректност
- ✦ Свързване на платката с USB към компютъра
- ✦ Инсталиране на драйверите (само еднократно на даден PC)
- ✦ Избор и настройка на серийния порт (еднократно, при нужда)
- ✦ Избор на платката (еднократно, при нужда)
- ✦ Програмиране на контролера чрез Upload бутона и тестване

SOCIETY
ROBOTICS

Примерни проекти

Мигане на светодиодиод

SOCIETY
ROBOTIC


```
Blink | Ардуино 1.8.6
Файл Редактиране Скица Инструменти Помощ

Blink$

1 // the setup function runs once when you press reset or power the board
2 void setup() {
3   // initialize digital pin LED_BUILTIN as an output.
4   pinMode(LED_BUILTIN, OUTPUT);
5 }
6
7 // the loop function runs over and over again forever
8 void loop() {
9   digitalWrite(LED_BUILTIN, HIGH); // turn the LED on (HIGH is the voltage level)
10  delay(1000); // wait for a second
11  digitalWrite(LED_BUILTIN, LOW); // turn the LED off by making the voltage LOW
12  delay(1000); // wait for a second
13 }
14
```

14 Arduino Nano, ATmega328P (Old Bootloader) на COM3

Dr. H. H. H.

SOCIETY
ROBOTICS

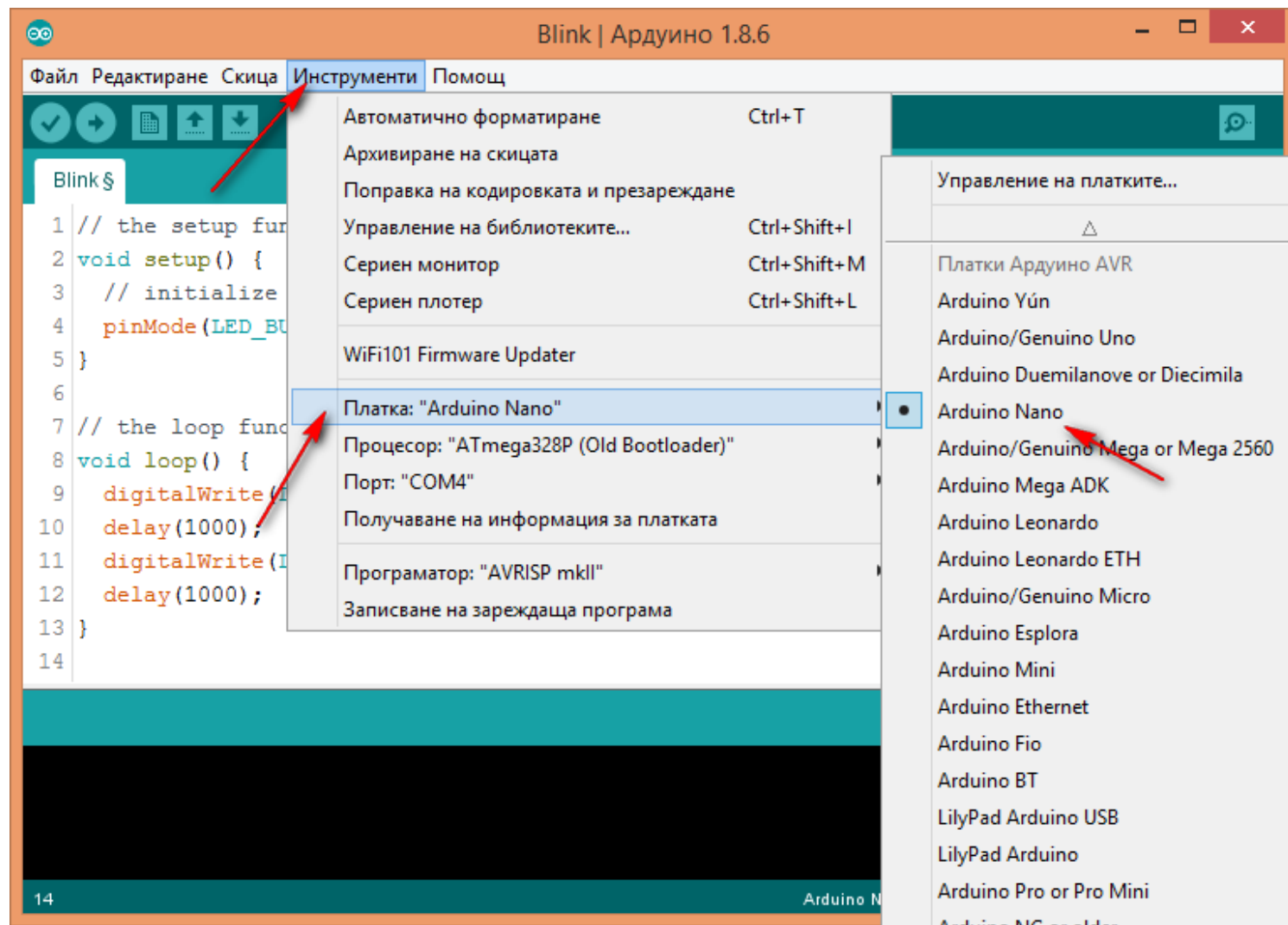
- ✦ Стандартният Arduino код не може да бъде видян от стандартен C++ компилатор като валидна програма, затова, когато потребителят кликне на бутона „Upload“ в средата за разработка, копие на кода се записва във временен файл, в който се добавя функцията **main()**, посочена по-горе, за да се валидира кода (нанасят се и други промени, разбира се, това се нарича preprocessing).
- ✦ Средата за разработка на Arduino използва **GNU toolchain** и **AVR Libc**, за да компилира програмите и използва **Avrdude**, за да качва програмите на устройството.

- ✦ За да може средата Arduino да зареди програмата в микроконтролера, той трябва да има зареден т.нар. **bootloader** (програма за зареждане на код).
- ✦ Всички платки Arduino са с предварително качен такъв, поради тази причина „липсват“ 0.5 до 2.5kB от флаш паметта на контролера. Тази част от паметта е заета от кода на зареждащия модул.

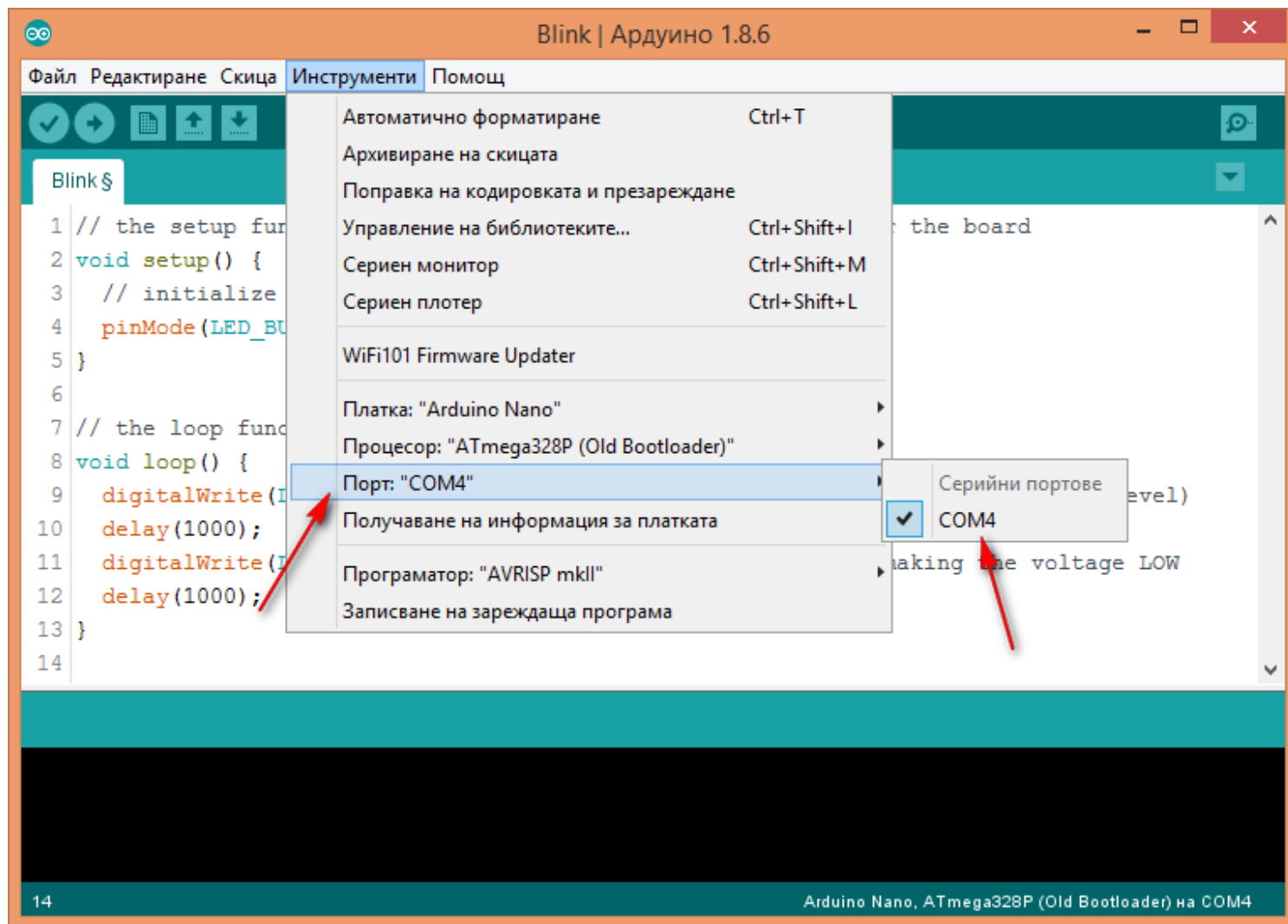

Избор на микроконтролер

Избор на COM порт

CodeBlocs Arduino IDE

- ✦ CodeBlocs Arduino IDE е програмна среда за разработване на проекти предназначени за Arduino;
- ✦ Средата включва стандартните Arduino библиотеки, AVR toolchain, Arduino Builder, сериен терминал и най-интересния симулатор Arduino на ниво API

Abirah

SOCIETY
ROBOTIC

test.ino [test] - Code:Blocks 13.12

File Edit View Search Project Build Debug Tools Plugins Settings Help

Management

Projects Symbols Files

Workspace

test

Sources

```
1 #include <Arduino.h>
2
3 /*
4  * Turns on an LED on for one second, then off for one second, repeatedly.
5  */
6
7 void setup()
8 {
9     Serial.begin(9600);
10
11     // initialize the digital pin as an output
12     // Pin 13 has an LED connected on most Arduino boards
13     pinMode(13, OUTPUT);
14 }
15
16 void loop()
17 {
18     Serial.println("Hello world!");
19
20     delay(100); // wait for a second
21     digitalWrite(13, HIGH); // set the LED on
22     delay(100); // wait for a second
23     digitalWrite(13, LOW); // set the LED off
24 }
25
```

Arduino Builder (Ver. 0.8.9)

Powered by ArduinoDev.com

Board Type: Arduino Nano (328)

COM4 USBASP ArduinoISP

Uploading completed! (elapsed: 3s)

Log Report

Starting upload for Arduino Nano (328) via COM4...

avrdude.exe: AVR device initialized and ready to accept instructions

Reading | ##### | 100% 0.00s

avrdude.exe: Device signature = 0x1e950f

avrdude.exe: reading input file "C:\Arduino\test\build\test_nano328.hex"

avrdude.exe: writing flash (2536 bytes):

Writing | ##### | 100% 0.72s

avrdude.exe: 2536 bytes of flash written

Logs & others

Code::Blocks Search results Build log Build messages CppCheck CppCheck messages Debugger Closed files list Cscope

Run: Arduino Nano (328) in test (compiler: GNU AVR GCC Compiler)

Checking for existence: C:\Arduino\test\build\test_nano328.elf

Executing: "C:\Users\Aurora\Downloads\CodeBlocks\cb_console_runner.exe" "C:\Arduino\test\build\test_nano328.elf" (in C:\Arduino\test\)

Process terminated with status 0 (0 minute(s), 0 second(s))

C:\Arduino\test\test.ino

Windows (CR+LF) WINDOWS-1251 Line 22, Column 1

Цифрови пинове

- ✱ Цифровите пинове могат да бъдат конфигурирани като входни и изходни. Това става във функцията `setup()` с командата `pinMode`, съответно `INPUT/OUTPUT`;
- ✱ На цифровите пинове на Arduino NANO могат да бъдат задавани следните състояния:
 - **HIGH** – цифровият пин е с напрежение 5V;
 - **LOW** – цифровият пин е с напрежение 0V;

Dr. Arshad

SOCIETY
ROBOTICS

- ✶ Прочитането на състоянието на даден пин става с командта **digitalRead(pin)** и връща като резултат **HIGH** или **LOW**;

```
int ledPin = 13;    // LED connected to digital pin 13
int inPin = 7;      // pushbutton connected to digital pin 7
int val = 0;        // variable to store the read value

void setup()
{
    pinMode(ledPin, OUTPUT);    // sets the digital pin 13 as output
    pinMode(inPin, INPUT);      // sets the digital pin 7 as input
}

void loop()
{
    val = digitalRead(inPin);    // read the input pin
    digitalWrite(ledPin, val);   // sets the LED to the button's value
}
```


Dr. Arshad

✦ Промяната на състоянието на даден цифров пин става с командата **digitalWrite(pin, value);**

```
void setup()
{
    pinMode(13, OUTPUT);           // sets the digital pin 13 as output
}

void loop()
{
    digitalWrite(13, HIGH);        // sets the digital pin 13 on
    delay(1000);                  // waits for a second
    digitalWrite(13, LOW);         // sets the digital pin 13 off
    delay(1000);                  // waits for a second
}
```


Аналогов вход

- ✱ Прочитане на аналогови стойности от хардуерно устройство се извършва с командата `analogRead(pin);`
- ✱ Резолуцията на ADC е 10-bit;
- ✱ Резултатът от четенето е цяло число в диапазона 0 – 1023 и трябва да се запише в променлива;

```
int analogPin = 3;    // potentiometer wiper (middle terminal) connected to analog pin 3
                      // outside leads to ground and +5V
int val = 0;          // variable to store the value read
void setup()
{
  Serial.begin(9600);  // setup serial
}
void loop()
{
  val = analogRead(analogPin); // read the input pin
  Serial.println(val);         // debug value
}
```


Аналогов изход

- ✦ Използва се за генериране на постоянна квадратна вълна с честота 490 Hz или 980 Hz на някои микроконтролери. Командата за задаване на аналогов изход е `analogWrite(pin, value);`
- ✦ Стойностите на `value` вариат в диапазона 0 – 255;

```
int ledPin = 9;      // LED connected to digital pin 9
int analogPin = 3;   // potentiometer connected to analog pin 3
int val = 0;         // variable to store the read value

void setup()
{
  pinMode(ledPin, OUTPUT); // sets the pin as output
}

void loop()
{
  val = analogRead(analogPin); // read the input pin
  analogWrite(ledPin, val / 4); // analogRead values go from 0 to 1023, analogWrite values from 0 to 255
}
```


Извеждане на данни

- ✱ Извеждането на данни по същество представлява създаване на серийна комуникация между микроконтролера и компютъра по USB канал;
- ✱ За да създадем такава комуникация е необходимо във функцията `setup()` да зададем командата `Serial.begin(baud rate)`;
- ✱ За да изведем данни на серийния монитор е необходимо да използваме командата `Serial.print()` или `Serial.println()`;

Archie

SOCIETY
ROBOTIC

AnalogReadSerial | Ардуино 1.8.6

Файл Редактиране Скица Инструменти Помощ

AnalogReadSerial

```
11 */
12
13 // the setup routine runs once when you press reset:
14 void setup() {
15   // initialize serial communication at 9600 bits per second:
16   Serial.begin(9600);
17 }
18
19 // the loop routine runs over and over again forever:
20 void loop() {
21   // read the input on analog pin 0:
22   int sensorValue = analogRead(A0);
23   // print out the value you read:
24   Serial.println(sensorValue);
25   delay(1); // delay in between reads for stability
26 }
```

Arduino Nano, ATmega328P (Old Bootloader) на COM4

Dr. H. H. H.

- ✶ Функцията **delay(ms)** задава време за пауза на изпълнението на програмата на микроконтролера;
- ✶ Времето се задава в милисекунди;

```
int ledPin = 13;           // LED connected to digital pin 13

void setup()
{
    pinMode(ledPin, OUTPUT); // sets the digital pin as output
}

void loop()
{
    digitalWrite(ledPin, HIGH); // sets the LED on
    delay(1000);                // waits for a second
    digitalWrite(ledPin, LOW);  // sets the LED off
    delay(1000);                // waits for a second
}
```


Добавяне на библиотека

- ✦ За да добавите библиотека в кода, от менюто Sketch изберете **Include Library**.
- ✦ Ако виждате нужната Ви библиотека в списъка, просто я изберете – тя ще се добави към проекта. От менюто **Add .ZIP Library** можете да добавите библиотека, която е предоставена в zip файл, така Arduino IDE ще я сложи на правилното място и включи във Вашия проект.

✦ От точката **Manage Libraries** се извиква **Library Manager на Arduino**, с чиято помощ може да търсите библиотеки по ключови думи (в полето „filter your search“) и да ги свалите и инсталирате веднага автоматично (изберете **Install now**, след като намерите нужната библиотека).

